

Sanskrit
Class-IX (2019-20)
(Code - 122)

Time : 3 Hrs

No. of Periods : 195

Total Marks : 80

COURSE STRUCTURE

The Question paper will be divided into Four Sections

Section – A	- Reading Comprehension	10 Marks	25 Periods
Section – B	- Writing Skills	15 Marks	35 Periods
Section – C	- Applied Grammar	25 Marks	55 Periods
Section – D	- Literature	30 Marks	80 Periods

Design of Question Paper

No. of Questions	No. of Marks Per Question	Total No. of Marks
Section - A		
Q. No. I Apathita Gadyanshah		
VSA 2Q	1 x 2 = 2	10 Marks
LA 2Q	2 x 2 = 4	
Title 1Q	1 x 1 = 1	
SA 3Q	1 x 3 = 3	

<p>Section - B</p> <p>Q. No. II Patra -Lekhanam</p> <p>LA (10 Blanks)</p>	<p>$\frac{1}{2} \times 10 = 5$</p>	<p>15 Marks</p>
<p>Q. No. III Chitravarnam / Anuchched-Lekhanam</p> <p>LA (5 Sentences to write)</p>	<p>$1 \times 5 = 5$</p>	
<p>Q. No. IV Hindi/English to Sanskrit Translation</p> <p>LA (5 easy sentences to be translated from Hindi/English to Sanskrit)</p>	<p>$1 \times 5 = 5$</p>	
<p>Section - C</p> <p>Q. No. V - Sandhi</p> <p>SA 1 of 4</p>	<p>$1 \times 4 = 4$</p>	<p>25 Marks</p>
<p>Q. No. VI - Sabdroopani</p> <p>MCQ 1 of 4</p>	<p>$1 \times 4 = 4$</p>	
<p>Q. No. VII - Dhaturoopani</p> <p>MCQ 1 of 4</p>	<p>$1 \times 4 = 4$</p>	
<p>Q. No. VIII - Karak-upapad-vibhaktayah</p> <p>MCQ 1 of 4</p>	<p>$1 \times 4 = 4$</p>	
<p>Q. No. IX - Pratyayah</p> <p>MCQ 1 of 4</p>	<p>$1 \times 4 = 4$</p>	
<p>Q. No. X - Sankhyaah</p> <p>SA 1 of 3</p>	<p>$1 \times 3 = 3$</p>	

Q. No. XI - Upasargaah SA 1 of 4	$\frac{1}{2} \times 4 = 2$	
Section - D		
Q. No. XII Gadyamshah		
VSAQ (Ekapadena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$	
LAQ (PoornaVakyena)	$1 \times 1 = 1$	
SA (BhashikaKaryam)	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. XIII Padyamshah		
VSAQ (Ekapadena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$	
LAQ (PoornaVakyena)	$1 \times 1 = 1$	
SA (BhashikaKaryam)	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. XIV Natyamshah		
VSAQ (Ekapadena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$	
LAQ (PoornaVakyena)	$1 \times 1 = 1$	
SA (BhashikaKaryam)	$1 \times 3 = 3$	30 Marks
Q. No. XV -Prashna Nirmanam		
LAQ 1 of 4	$1 \times 4 = 4$	
Q. No. XVI -Shloka Anvayah		
क (4 Blanks) LAQ	$\frac{1}{2} \times 4 = 2$	
ख (4 Blanks) LAQ	$\frac{1}{2} \times 4 = 2$	
Or		
Bhavartha-Lekhanam		
LA Q 1 of 1	$4 \times 1 = 4$	

Q.No. XVII – Ghatanakramanusar Vakyalekhanam LA Q 1 of 8	$\frac{1}{2} \times 8 = 4$	
Q. No. XVIII Melanam (Paryaya/Vilom) SAQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	

Examination Structure 2019-20

SANSKRIT 122

CLASS IX

Type of Question	No. of Question	No. of Division	Mark per Question	Total Marks
MCQ 1 Mark	$4+4+4+4=16$	4	1	16
VSA $\frac{1}{2}$ Mark	$2 + 2 + 2 = 6$	3	$\frac{1}{2}$	3
VSA 1 Mark	$2 = 2$	1	1	2
LA $\frac{1}{2}$ Mark (Fill in the Blanks)	$10+4+4 = 18$	3	$\frac{1}{2}$	9
LA $\frac{1}{2}$ Mark	$8=8$	1	$\frac{1}{2}$	4
LA 1 Mark	$5 + 5+1+1+1+4=17$	6	1	17
LA 2 Marks	$2 = 2$	1	2	4
Title Q 2 Marks	$1 = 1$	1	1	1
SAQ 1Marks	$3+3+3+3+3+3+3=21$	7	1	21
SAQ $\frac{1}{2}$ Mark	$4=4$	1	$\frac{1}{2}$	2
			Total	80

संस्कृतम् (कोड नं. 122)

कक्षा - नवमी (2019-20)

वार्षिकमूल्याङ्कनाय निर्मिते प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः भविष्यन्ति -

'क' खण्डः अपठित - अवबोधनम्	10 अङ्काः
'ख' खण्डः रचनात्मक- कार्यम्	15 अङ्काः
'ग' खण्डः अनुप्रयुक्त - व्याकरणम्	25 अङ्काः
'घ' खण्डः पठित - अवबोधनम्	30 अङ्काः

खण्डानुसारं विषयाः मूल्यभारः च

खण्डः	विषयाः	प्रश्नप्रकाराः	मूल्यभारः
'क'	अपठित - अवबोधनम्		
1.	एकः गद्यांशः (80-100 शब्दपरिमितः)	अति-लघूत्तरात्मकाः पूर्णवाक्यात्मकाः लघु-उत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	10
		पूर्णभारः	10
'ख'	रचनात्मक - कार्यम्		
2.	औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रम् (मञ्जूषायाः सहायतया पूर्णं पत्रं लेखनीयम्)	निबन्धात्मकः	5
3.	चित्रवर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम्	पूर्णवाक्यात्मकाः / निबन्धात्मकः	5
4.	हिन्दी/आङ्ग्लभाषातः संस्कृतेन अनुवादः	पूर्णवाक्यात्मकः	5
		पूर्णभारः	15
'ग'	अनुप्रयुक्त - व्याकरणम्		
5.	सन्धिः	लघूत्तरात्मकाः	4
6.	शब्दरूपाणि	बहुविकल्पात्मकाः	4

7.	धातुरूपाणि	बहुविकल्पात्मकाः	4
8.	कारक-उपपदविभक्तयः	बहुविकल्पात्मकाः	4
9.	प्रत्ययाः	बहुविकल्पात्मकाः	4
10.	सङ्घाः	लघूत्तरात्मकाः	3
11.	उपसर्गाः	लघूत्तरात्मकाः	2
		पूर्णभारः	25
'घ'	पठित - अवबोधनम्		
12.	गद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	5
13.	पद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	5
14.	नाट्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	5
15.	प्रश्ननिर्माणम्	पूर्णवाक्यात्मकाः	4
16.	अन्वयः अथवा एकस्य श्लोकस्य भावार्थः	पूर्णवाक्यात्मकाः	4
17.	घटनाक्रमानुसारं वाक्यलेखनम्	पूर्णवाक्यात्मकाः	4
18.	पर्यायमेलनम् / विलोममेलनम्	लघूत्तरात्मकाः	3
		पूर्णभारः	30

संस्कृतपाठ्यक्रमः (कोड नं. 122)

कक्षा – नवमी (2019-20)

वार्षिक मूल्याङ्कनम्

80 अङ्काः

'क' खण्डः अपठित – अवबोधनम्

10 अङ्काः

एकः गद्यात्मकः खण्डः

80-100 शब्दपरिमितः गद्यांशः, सरलकथा, वर्णनं वा

2+4+1

- एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम्
- अनुच्छेद – आधारितं भाषिकं कार्यम्
- शीर्षकलेखनम्

भाषिककार्याय तत्त्वानि -

3

- वाक्ये कर्तु – क्त्वा पदचयनम्
- कर्तु - क्त्वा - अन्वितिः
- विशेषण – विशेष्य चयनम्
- पर्याय – विलोमपद – चयनम्

'ख' खण्डः

रचनात्मकं कार्यम्

15 अङ्काः

1. सङ्केताधारितम् औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रलेखनम्
(मञ्जूषायाः सहायतया पूर्णं पत्रं लेखनीयम्) 5
2. चित्राधारितं वर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम् 5
3. हिन्दीभाषायाम् आङ्ग्लभाषायां वा लिखितानां पञ्चसरलवाक्यानां संस्कृतभाषायाम् अनुवादः 5

'ग' खण्डः

अनुप्रयुक्तव्याकरणम्

25 अंकाः

शेमुषी - पुस्तक - आधारितम्

1	सन्धिकार्यम्	4
	स्वरसन्धिः - दीर्घः, गुण, वृद्धिः, यण, अयादि	
2	शब्दरूपाणि -	4
	➤ अकारान्तपुल्लिङ्गशब्दाः - बालकवत्	
	➤ उकारान्तपुल्लिङ्गशब्दाः - साधुवत्	
	➤ आकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दाः - स्रतावत्	
	➤ ईकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दाः - नदीवत्	
	➤ सर्वनामशब्दाः - अस्मद्, युष्मद्, किम् (त्रिषु लिङ्गेषु)	
3	धातुरूपाणि	4
	➤ पठ्, अस्, कृ, पा(पिब), सेव् (पञ्चसु लकारेषु)	
4	कारक-उपपद-विभक्तयः	4
	➤ द्वितीया - परितः, समया, निकषा, प्रति, विना	
	➤ तृतीया - सह/साकम् / समम्/ सार्धम्, विना, अलम्	
	➤ चतुर्थी - रुच, दा (पच्छ), नमः, कुप्	
	➤ पञ्चमी - विना, बहिः, भी, रक्ष	
	➤ षष्ठी - उपरि, अधः, पुरतः, पृष्ठतः	
	➤ सप्तमी - क्लिष्ट, निपुणः, विश्वस्	
5	प्रत्ययाः	4
	➤ क्त्वा, तुमुन्, ल्यप्, वतवत्, शत्, शानच्	
6	सङ्ख्या - (1-100)	3
7	उपसर्गाः	2
	➤ आ, वि, प्रति, उप, अनु, निर, प्र, अधि, अप, नि, अय	

‘घ’ खण्डः

पठित - अवबोधनम्

30 अङ्काः

(शेमुषी-पाठ्यपुस्तकम् अधिकृत्य)

1. गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् 5
प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि , भाषिककार्यं च ।
2. पद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् 5
प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि , भाषिककार्यं च ।
3. नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् 5
प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि , भाषिककार्यं च ।
4. वाक्येषु रेखाङ्कितपदानि अधिकृत्य चतुर्णां प्रश्नानां निर्माणम् 4
5. श्लोकान्वयः(द्वयोः श्लोकयोः) / एकस्य श्लोकस्य संस्कृतेन भावार्थः 4
6. घटनाक्रमानुसारं कथालेखनम् 4
7. पर्यायपदानां विलोमपदानां वा मेलनम् 3
(पाठान् आधृत्य लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

पुस्तकम् – ‘शेमुषी’ संस्कृतपुस्तकम् (नवमश्रेण्यै)

पाठसङ्ख्या	पाठनाम
प्रथमः पाठः	भारतीयसन्तगीतिः (न परीक्षाकृते)
द्वितीयः पाठः	स्वर्णकाकः
तृतीयः पाठः	सोमप्रभम् (न परीक्षाकृते)
चतुर्थः पाठः	कल्पतरुः
पञ्चमः पाठः	सूक्तिमौक्तिकम्
षष्ठः पाठः	भ्रान्तो बालः

सप्तमः पाठः	प्रत्यभिज्ञानम्
अष्टमः पाठः	लौहतुला
नवमः पाठः	सिकतासेतुः
दशमः पाठः	जटापोः शौर्यम्
एकादशः पाठः	पर्यावरणम्
द्वादशः पाठः	वाङ्मनः प्राणस्वरूपम् (न परीक्षाकृते)

टिप्पणिः – प्रथमः पाठः – भारतीयवसन्तगीतिः, तृतीयः पाठः – सोमप्रभम् द्वादशः च पाठः –

वाङ्मनः प्राणस्वरूपम् केवलं पठनार्थं वर्तते ।

निर्धारित – पाठ्यपुस्तकानि –

1. 'शेमुधी' प्रथमो भागः, पाठ्यपुस्तकम्, संशोधितसंस्करणम् (प्रकाशनम् – रा.शै.अनु.प्र.परि. द्वारा)
2. 'अभ्यासवान् भव' - प्रथमो भागः – व्याकरणपुस्तकम् (प्रकाशनम् – रा.शै.अनु.प्र.परि. द्वारा)
3. 'व्याकरणवीथिः' - व्याकरणपुस्तकम् (प्रकाशनम् – रा.शै.अनु.प्र.परि. द्वारा)

Sanskrit
Class-X (2019-20)
(Code - 122)

Time 3 Hrs

No. of Periods: 195

Total Marks : 80

COURSE STRUCTURE

The Question paper will be divided into Four Sections

Section – A	- Reading Comprehension	10 Marks	25 Periods
Section – B	- Writing Skills	15 Marks	35 Periods
Section – C	- Applied Grammar	25 Marks	55 Periods
Section – D	- Literature	30 Marks	80 Periods

Design of Question Paper

No. of Questions	No. of Marks Per Question	Total No. of Marks
Section - A		
Q. No. I Apathita Gadyanshah		
VSA 2Q	1 x 2 = 2	10 Marks
LA 2Q	2 x 2 = 4	
SA 3Q	1 x 3 = 3	
Title 1Q	1 x 1 = 1	

Section - B		
Q. No. II Patra-Lekhanam		
LA (10 Blanks)	$\frac{1}{2} \times 10 = 5$	
Q. No. III Chitravarnam / Anuchched-Lekhanam		15 Marks
LA (5 Sentences to write)	$1 \times 5 = 5$	
Q. No. IV Hindi/English to Sanskrit Translation		
LA (5 easy sentences to be translated from Hindi/English to Sanskrit)	$1 \times 5 = 5$	
Section C		
Q. No. VII - Sandhi		
SA 1 of 4	$1 \times 4 = 4$	
Q. No. VIII - Samasah		
MCQ 1 of 4	$1 \times 4 = 4$	
Q. No. IX - Pratyayah		
MCQ 1 of 4	$1 \times 4 = 4$	
Q. No. X -Vachya Parivarthanam		
MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	25 Marks
Q. No. XI - Samayahah		
SA 1 of 4	$1 \times 4 = 4$	
Q. No. XII - Avyayayani		
VSA 1 of 6	$\frac{1}{2} \times 6 = 3$	
Q. No. XIII - Ashuddhi Samshodhanam		
MCQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	

Section - D		
Q. No. XII Gadyamshah		
VSAQ (Ekapadena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$	
LAQ (PoornaVakyena)	$1 \times 1 = 1$	
SA (BhashikaKaryam)	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. XIII Padyamshah		
VSAQ (Ekapadena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$	
LAQ (PoornaVakyena)	$1 \times 1 = 1$	
SA (BhashikaKaryam)	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. XIV Natyamshah		
VSAQ (Ekapadena)	$\frac{1}{2} \times 2 = 1$	
LAQ (PoornaVakyena)	$1 \times 1 = 1$	
SA (BhashikaKaryam)	$1 \times 3 = 3$	
Q. No. XV -Prashna Nirmanam		
LAQ 1 of 4	$1 \times 4 = 4$	
Q. No. XVI -Shloka Anvayah		
क (4 Blanks) LAQ	$\frac{1}{2} \times 4 = 2$	
ख (4 Blanks) LAQ	$\frac{1}{2} \times 4 = 2$	
Or		
Bhavartha-Lekhanam		
LAQ Q 1 of 1	$4 \times 1 = 4$	
Q.No. XVII - Ghatanakramanusar Vakyalekhanam		
LA Q 1 of 8	$\frac{1}{2} \times 8 = 4$	
Q. No. XVIII Melanam (Paryaya/Vilom)		
SAQ 1 of 3	$1 \times 3 = 3$	
		30 Marks

संस्कृतम् (कोड नं. 122)

कक्षा – दशमी (2019-20)

वार्षिकमूल्याङ्कनाय निर्मिते प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः भविष्यन्ति -

'क' खण्डः अपठित – अवबोधनम्	10 अङ्काः
'ख' खण्डः रचनात्मक- कार्यम्	15 अङ्काः
'ग' खण्डः अनुप्रयुक्त – व्याकरणम्	25 अङ्काः
'घ' खण्डः पठित – अवबोधनम्	30 अङ्काः

खण्डानुसारं विषयाः मूल्यभारः च

खण्डः	विषयाः	प्रश्नप्रकाराः	मूल्यभारः
'क'	अपठित – अवबोधनम्		
1	एकः गद्यांशः 80-100 शब्दपरिमितः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकौ लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	10
		सम्पूर्णभारः	10
'ख'	रचनात्मक – कार्यम्		
2.	औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रम् (मञ्जूषायाः सहायतया पूर्णं पत्रं लेखनीयम्)	निबन्धात्मकः	5
3.	चित्रवर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम्	निबन्धात्मकः	5
4.	हिन्दी/ आङ्ग्लभाषातः संस्कृतेन अनुवादः	पूर्णवाक्यात्मकः	5
		सम्पूर्णभारः	15
'ग'	अनुप्रयुक्त – व्याकरणम्		
5.	सन्धिः	लघूत्तरात्मकाः	4
6.	समासः	बहुविकल्पात्मकाः	4

7.	प्रत्ययाः	बहुविकल्पात्मकाः	4
8.	वाच्यप्रकरणम्	बहुविकल्पात्मकाः	3
9.	समयः	लघूत्तरात्मकाः	4
10.	अव्ययपदानि	लघूत्तरात्मकाः	3
11.	संशोधनकार्यम्	बहुविकल्पात्मकाः	3
		सम्पूर्णभारः	25
'घ'	पठित - अवबोधनम्		
12.	गद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकी पूर्णवाक्यात्मकः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	5
13.	पद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकी पूर्णवाक्यात्मकः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	5
14.	नाट्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकी पूर्णवाक्यात्मकः लघूत्तरात्मकाः (भाषिककार्यम्)	5
15.	प्रश्ननिर्माणम्	पूर्णवाक्यात्मकाः	4
16.	अन्वयः अथवा एकस्य श्लोकस्य संस्कृतेन भावार्थः	पूर्णवाक्यात्मकाः	4
17.	घटनाक्रमानुसारं वाक्यलेखनम्	पूर्णवाक्यात्मकाः	4
18.	पर्यायमेलनम् / विलोममेलनम्	लघूत्तरात्मकाः	3
		पूर्णभारः	30

सम्पूर्णभारः 80.

Examination Structure 2019-20

SANSKRIT (Code No.122)

CLASS X

Type of Question	No. of Question	No. of Division	Mark per Question	Total Marks
MCQ 1 Mark	$4+4+3+4 = 14$	4	1	14
VSA ½ Mark	$6+2+2+2 = 12$	4	½	6
VSA 1 Mark	$2 = 2$	1	1	2
LA ½ Mark (Fill in the Blanks)	$10+4+4 = 18$	3	½	9
LA ½ Mark	$8=8$	1	½	4
LA 1 Mark	$5+5+1+1+1+4 = 17$	6	1	17
LA 2 Marks	$2=2$	1	2	4
Title Q 1 Marks	$1 = 1$	1	1	1
SAQ 1Marks	$3+4+4+3+3+3+3 = 23$	7	1	23
			Total	80

संस्कृतपाठ्यक्रमः (कोड नं. 122)

कक्षा – दशमी (2019-20)

वार्षिक मूल्यांकनम्

80 अंकाः

'क' खण्डः

अपठित – अवबोधनम्

10 अङ्काः

एकः गद्यात्मकः खण्डः

80-100 शब्दपरिमितः गर्वांशः, सरलकथा, वर्णनं वा

2+4+1

- एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम्
- अनुच्छेद – आधारितं भाषिकं कार्यम्
- शीर्षकलेखनम्

भाषिककार्याय तत्त्वानि -

3

- वाक्ये कर्तु – क्रिया पदचयनम्
- कर्तु - क्रिया – अन्वितिः
- विशेषण – विशेष्य चयनम्
- पर्याय – विलोमपद – चयनम्

'ख' खण्डः

रचनात्मकं कार्यम्

15 अङ्काः

1. सङ्केताधारितम् औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रलेखनम् 5
2. चित्राधारितं वर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम् 5
3. हिन्दीभाषायाम् आङ्ग्लभाषायां वा लिखितानां पद्यसरलवाक्यानां संस्कृतभाषायाम् अनुवादः 5

शेमुषी - पुस्तक - आधारितम्

1	सन्धिकार्यम्	4
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ व्यञ्जनसन्धिः - तुकागमः, मोऽनुस्वारः, वर्गीयप्रथमक्षराणां तृतीयवर्णे परिवर्तनम्, प्रथमवर्णस्य पञ्चमवर्णे परिवर्तनम् ➤ विसर्गसन्धिः - विसर्गस्य उत्त्व, रत्वम्, विसर्गलोपः, विसर्गस्य स्थाने स, श, ष 	2 2
2	समासः - वाक्येषु समस्तपदानां विग्रहः विग्रहपदानां च समासः	(1+1+1=1) 4
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ तत्पुरुषः - विभक्तिः ➤ बहुव्रीहिः ➤ अव्ययीभावः (अनु, उप, सह, निर, प्रति, यथा) ➤ द्वन्द्वः 	
3	प्रत्ययाः	4
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ तद्धिताः - मतुप्, ठक्, त्व, तल् ➤ स्त्रीप्रत्ययी - टाप्, ङीप् 	3 1
4	वाच्यपरिवर्तनम् - केवलं लटलकारे (कर्तृ-कर्म-क्रिया)	3
5	समयः - अङ्कानां स्थाने शब्देषु समयलेखनम् (सामान्य - सपाद - सार्ध - पादोन)	4
6	अव्ययपदानि उच्चैः, च, श्वः, ह्यः, अद्य, अत्र-तत्र, यत्र-कुत्र, इदानीम्, अधुना, सम्प्रति, साम्प्रतम्, यदा, तदा, कदा, सहसा, वृथा, शनैः, अपि, कुतः, इतस्ततः, यदि-तर्हि ।	3
7	अशुद्धि-संशोधनम् (वचन - लिङ्ग - पुरुष - लकार - विभक्तिदृष्ट्या संशोधनम्)	3

‘घ’ खण्डः

पठित – अवबोधनम्

30 अंकाः

(शेमुषी-पाठ्यपुस्तकम् अधिकृत्य)

1. गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् 5
प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि , भाषिककार्यं च ।
2. पर्यायशब्दम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् 5
प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि , भाषिककार्यं च ।
3. नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् 5
प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि , भाषिककार्यं च ।
4. वाक्येषु रेखाङ्कितपदानि अधिकृत्य चतुर्णां प्रश्नानां निर्माणम् 4
5. श्लोकान्वयः(द्वयोः श्लोकयोः) / एकस्य श्लोकस्य भावार्थः 4
6. घटनाक्रमानुसारं कथालेखनम् 4
7. पर्यायपदानां विलोमपदानां वा मेलनम् अथवा वाक्येषु प्रयोगः 3
(पाठान् आधृत्य लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

पुस्तकम् – ‘शेमुषी -संस्कृत-पाठ्यपुस्तकम् द्वितीयः भागः (दशमश्रेण्यै)

पाठानां नामानि

पाठसङ्ख्या	पाठनाम
प्रथमः पाठः	शुचिपर्यावरणम्
द्वितीयः पाठः	बुद्धिर्बलवती सदा
तृतीयः पाठः	व्यायामः सदा पथ्यः
चतुर्थः पाठः	शिशुलालनम्
पञ्चमः पाठः	जननी तुल्यवत्सला
षष्ठः पाठः	सुभाषितानि
सप्तमः पाठः	सौहार्दं प्रकृतेः शोभा

अष्टमः पाठः	विचित्रः साक्षी
नवमः पाठः	सूक्तयः
दशमः पाठः	भूकम्पविभीषिका (न परीक्षाकृते)
एकादशः पाठः	प्राणेभ्योऽपि प्रियः सुहृत्
द्वादशः पाठः	अन्योक्तयः (न परीक्षाकृते)

टिप्पणिः - दशमः पाठः - भूकम्पविभीषिका द्वादशः च पाठः- अन्योक्तयः केवलं पठनार्थं वर्तते ।

पाठ्यपुस्तकानि -

1. 'शेमुषी' पाठ्यपुस्तकम् भाग-2 , संशोधितसंस्करणम् प्रकाशनम् : रा.शै.प्र.अनु.परि. द्वारा
2. 'अभ्यासवान् भव' भाग-2 प्रकाशनम् : रा.शै.प्र.अनु.परि. द्वारा
3. व्याकरणवीथिः (अतिरिक्तपठनार्थम्) प्रकाशनम् : रा.शै.प्र.अनु.परि. द्वारा